

Egyél egy kis paracetamolt, és elmúlik

Kovács Kitti Dóra

Nyugat-magyarországi Egyetem

Savaria Egyetemi Központ

Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Kar

Képi ábrázolás- képgrafika szakirány

III. évfolyam

Nagy Gábor György, egyetemi adjunktus

Bevezetés:

Napjainkban keverednek a műfajok. Egyre több a vegyes technikával készült alkotás, és a hagyományos értelemben vett műfajelmélet több művészeti ágban is megdőlni látszik. Film keveredik fotóval, majd ez az elegy tovább keveredik tervezőgrafikával. Gyakori jelenség.

Ezt a jelenséget Marteen Doorman is próbálta értelmezni „A romantikus rend című” kötetének „cross over” című fejezetében. Gerrit Rietveld karosszékére hivatkozik. Jól mutatja, hogyan mosódik el a határ a formatervezett használati tárgy és egy autonóm műalkotás között: a szék szoborszerű hatása fölébe keveredik az ülőfunkciónak, ahogy az esernyőre festett kép is az esernyő funkciójának. De természetesen a használati funkció nem zárja ki azt, hogy a tárgy műtárgyként is definiálható lehessen, csupán a két funkció kiegészíti egymást. Lényegében a művészet a formatervezés felé csúszik, a használati tárgy a művészet felé.

A művészet és nem művészet –műtárgy, és nem műtárgy- különbségére Duchamp óta maga a művészet is mind gyakrabban rákérdez. Az addigi evidens, sematikus tézis a műtárgy fogalmáról megdőlni látszik.

Andy Warhol azt állítja, hogy nem különböztethető meg a művészet a hétköznapi dolgoktól, csak ha valamilyen elmélettel élünk.

Arthur C. Danto folytatja a gondolatmenetet, és leírja a „Hogyan semmizte ki a filozófia a művészetet?” című kötetében, hogy lett egyre konceptuálisabb, öntudatosabb a művészet. A művészet tulajdonképpen apránként filozófiává változott.

Akik inspiráltak:

Tulajdonképpen bárkit ide lehet sorolni, akik –közvetlen, vagy közvetett módon- valamely elmélettel gazdagították ebben a témakörben a látásmódom. Filozófusokat, művészeket, esztétákat egyaránt. Arthur C. Danto, Kant, Marteen Doorman, Duchamp, Andy Warhol... stb.

- Duchamp azért, mert ő volt az első, aki miatt lehetségessé vált, hogy a használati tárgy és műtárgy ne kizárja, hanem kölcsönösen kiegészítse egymást.
- Andy Warhol, a határátlépések bajnoka azért, mert szintén a tömegtermelésből vette tárgyát, de ő emellett annak kliséit árusította művészetként.
- Oroszy Csaba, és csocsóasztala

- A MOM park esernyőinstallációja
- Tarr Hajnalka
- Karácsonyi László

Az esernyő:

A felületválasztás szempontjából fontosnak tartottam, hogy ne síkfelület korlátai között dolgozzam. Emellett most épp egy szakdolgozatot írok „Használati tárgy mint műtárgy” témakörben. Érdekel, és foglalkoztat a kérdéskör, ezért egy másik kritériummá vált számomra, hogy a kiválasztott tárgy egy használati tárgy legyen, vagy legalábbis annak jellegzetességeit hordozza magában. Ez alapvetően felveti a műtárgyak befogadásának problémakörét, tehát itt már megjelent az értelmezésem kiindulópontja. Harmadik kritérium, hogy felülete megmunkálható legyen. Végül a választás az esernyőre esett, annak is a konkáv felületére.

Tehát volt egy konkáv, fekete felületem, melynek centrumába fémháló, és egy fogantyú futott be. Az ábrázolt képet mindenképp úgy akartam megjeleníteni, hogy ez valahogy illeszkedjen a kontextusba. Ebből a szempontból kétféle alternatíván gondolkodtam:

1. Vagy egy önreflexió, tehát az ábrázolás visszahat az esernyőre valami formában.
2. Vagy pedig belekomponálni a fémhálót és a fogantyút, hogy az értelmezés szempontjából indokolt legyen.

Az utóbbit választottam.

Végeredményben lett egy sorozat az esernyőkből. Különböző érzelmeket kifejező arcokat ábrázolnak, és mindegyik arc beleilleszkedik az esernyő struktúrájába. Oly módon, hogy az esernyő fogantyúja szembeszúrja azokat.

Értelmezés:

Mint sok mindennek, ennek is több értelmezési lehetősége van. Nem kívánom intervallumokba szorítani a szabad értelmezés gyönyörűségét, ám mégis kénytelen vagyok felállítani egy általam megfogalmazott kiindulópontot.

Az esernyő sok fogalom szimbolikája lehet. Egy gyakran használt sátánista jelkép. Legfőbb jelentése a sátán általi pártfogoltság, a sötét erők általi védelem. A buddhizmusban démonriasztó, kísérteteket távoltartó hatást is tulajdonítanak neki. Aki kívánja ezt a gondolatmenetet belekomponálni az értelmezésébe, megteheti.

Az én értelmezésemben az esernyő a társadalom, vagy bármely hierarchiailag fölényben rendelt közösség metaforája, mely ugyan védi az individuumot, de egyben magába zárja, konvenciókat ró rá.

A látást elveszíteni tragikus. Főleg, ha nem egy velünk született rendellenességről van szó. Egy hirtelen, drasztikus változás. Az egyik alapvető érzékelési lehetőség megszűnik, ezzel együtt autonómia is.

A szabadságot csonkító a kontextus nemcsak az érzékelést veszi el az individuumtól, hanem arra kényszeríti, hogy éljen benne tovább. Az pedig kiszolgáltatott helyzetbe kerül. Bedarálja a rendszer. Néha suttyomban. Néha finoman. Néha brutálisan.

Ezt a fajta kiszolgáltatottságot mindenki máshogy éli meg. Van, aki őrjöng. Van, aki fogait csikorgatva küzd tovább. Van, aki megtörik, és beletörődik. A feldolgozás módszerei különbözőek lehetnek. De egy biztos: a paracetamol ezen nem segít.

Munkafolyamat:

A festést számítógépes, és manuális tervezés előzte meg. Miután megtaláltam a megfelelő motívumot, próbáltam elhelyezni úgy, hogy a szem helyén fusson be a fogantyú. Először temperával próbálkoztam. Ezzel az volt a baj, hogyha víz éri, akkor a festés károsodik. Emiatt az esernyőt nem lehetne rendeltetésszerűen használni. Nem akartam, hogy a műtárgy mivolta teljesen megakadályozza a használati funkcióját. Továbbá az összhatás sem volt olyan, amilyennek lennie kellett volna. A fekete felületen a fehér fedőfesték meszessé vált. Bár a horrorisztikus ábrázolással nem került ellentmondásba, de mégis inkább más módszert kerestem.

Az olaj, és az akril lett végül a választott festék. Mérsékeltté vált a meszes hatás, és a fekete olajfesték adott neki némi mélységet. Lassabban lehetett vele dolgozni, de azt gondolom, megérte kivárni a száradási időt. És az esernyő használható funkciójának megfelelően.

Amikor kikísérleteztem az első esernyőt, a sorozat többi komponensénél is folytattam a már meglévő motívumrendszert, és a kompozíciós sajátosságokat.

Az „Egyél egy kis paracetamolt, és elmúlik” című munkám tehát egy használati tárgy műtárgyi attribútumokkal való felruházása, mely egy kortárs kérdéskörre reflektál.

Felhasznált irodalom:

Marteen Doorman: *A romantikus rend*, ford. Balogh Tamás, Fenyves Miklós, Typotex kiadó 2006, 280p.

Arthur C. Danto: *Hogyan semmizte ki a filozófia a művészetet?*, Atlantisz, 1997, 228p

Immanuel Kant: *Az ítéelőerő kritikája*, Akadémiai kiadó, 1979, 529p